

TÜRKİYE’DE BEBEKLİK DÖNEMİ İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALARIN ANALİZİ (2004-2014)

Ayşe B. AKSOY* Nihan KORAN**

ÖZ

Bu çalışmada 2004-2014 yılları arasında Türkiye’de yapılan bebeklik dönemi ile ilgili büyüme-gelişim ve eğitim içerikli çalışmaların analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 8 veri tabanı taranmış ve veri tabanları aracılığı ile ulaşılan çalışmalar doğrudan bebeklik döneminde büyüme-gelişim ve eğitim ile ilgili olma, Türkiye’de yapılmış olma, metin dilinin Türkçe ya da İngilizce olması ölçütleri doğrultusunda incelenmiştir. Araştırma kapsamında toplam 40 çalışma bebeklik dönemi için kullanılan yaş aralıkları, yayınlandığı dergiler, yayınlandığı yıllar, araştırma yöntemine konu alt kategorilerine göre analiz edilmiştir. Araştırmada 40 çalışmanın 25’inin (% 62.5) 0-1 yaş aralığını temsil ettiğini, 11’inin ise (% 27,5) yaş aralığı içermediği, çoğunlukla Yurt dışında ve Türkiye’de tıp/sağlık alanına ait akademik dergilerde yayınlanan çalışmalar olduğu, çalışmaların eğitim alanına ait dergilerde yayınlanma oranının araştırmaların tıp/sağlık alanına ait dergilerde yayınlanma oranına göre düşük olduğu, 29’unun (% 72.5) 2010-2014 yılları arasında, 11’inin (% 27.5) ise 2004-2009 yılları arasında yapıldığı, 28’inin (% 70) nicel yöntem ile yapıldığı, 12’sinin (%30) derleme araştırmaları olduğu ve daha çok araştırılan konunun gelişim alanları (% 45) olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bebeklik dönemi, bebek, büyüme, gelişim, eğitim

---

* Doç.Dr., Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Çocuk Gelişimi ABD, ayse1961@gmail.com

** Öğr. Gör. , Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü, nihankoran@hotmail.com

ANALYSIS OF STUDIES IN TURKEY ABOUT INFANCY (2004-2014)

ABSTRACT

The aim of this research is to analyze the studies on infancy and growth-development, education in Turkey between 2004 and 2014. According to the aim of the research 8 data bases were used in order to reach to the studies. 40 studies were analyzed according to the age range of infancy, the journals in which they were published, the years which these studies were published, the research methods used in studies, and the topics of the studies. The results of the study showed that 25 of the studies (62.5%) used 0-1 as age range for infancy and 11 studies (27.5%) did not include age range for infancy. Most of the studies (72.5%) were published between 2004-2010 in medical journals, and quantitative research methods (70%) were used as research method. The topics of the studies mostly were focused on the developmental stages (45%).

Key Words: Infancy, infant, growth, development, education

GİRİŞ

Gelişim dönemlerinin ilk dönemi olan ve doğumdan iki yaşa kadar olan dönemi kapsayan bebeklik dönemi bireyin gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır (Oktay, 2000: 47; Berk, 2013/1: 192). Gelişimin doğum öncesi dönemden sonra en hızlı düzeyde olduğu bu dönemde bebekler, ilk aylarda refleksif davranışların etkisiyle hayatta kalmakta ve korunmaktayken kısa bir süre sonra amaçlı davranışlar sergilemeye başlamaktadırlar. Dünyaya öğrenme yeterlikleriyle gelen bebeklerin (Berk, 2013/2: 85) yaşamlarının ilk yıllarında yetişkine bağımlılığı daha yüksekken, ikinci yılda bebeklerin özerklik kazanmaya başladığı görülmektedir. Reflekslerle hayatına başlayan, isteklerini ağlayarak ifade etmeye çalışan, kısıtlı devinimsel becerilere sahip bebekler genelde bir yaşın sonunda yürüyebilen, kendini konuşarak ifade edebilen, meraklı bireylere dönüşmektedirler (Oktay, 2000: 24; Avcı, 2007: 56).

Bebeklik döneminde bilişsel, dil, motor ve sosyal duygusal gelişim alanlarında hızlı bir gelişim görülmektedir (Berk, 2013/2: 80; Santrock; 2013: 223). Bebeklik döneminde gelişimin desteklenmesi bir sonraki dönemde kazanılacak bilgi, beceri ve davranışların kazanımı için temel oluşturmaktadır. Bu dönemin belli olumlu ve olumsuz çevresel koşullara veya yaşantılara duyarlı olduğu bir dönem olduğu belirtilmekte ve çevresel uyarıların, bakım veren kişilerin etkisinin oldukça yüksek olduğu vurgulanmaktadır. Örneğin ilk altı ayını veya daha fazlasını uyarıcı olmayan ve gelişimin desteklenmediği kurumlarda geçiren Romanya’lı çocukların zekâ iliş-

kili ve ruh sağlığı sorunları yaşadığı saptanmıştır. Ayrıca bu dönemde bebekte temel güven duygusunun gelişimi ve bakım veren kişiye yönelik bağlanma gerçekleşmektedir (Berk, 2013/2: 94; Aksoy ve Çiftçi, 2014: 63). Bebeklik dönemine duyulan hassasiyetin bilimsel göstergelerinden birinin konu ile ilgili araştırma yapılması ve bu araştırma sonuçlarının hem bebeklerin gelişimi hem de toplumun bebeklik dönemi ile ilgili duyarlılığını artırmak üzere kullanılması olduğu düşünülmektedir. Bebeklik dönemini içeren yıllar bireyin tüm gelişim alanları açısından kritik öneme sahip olmakla birlikte bu dönemde bireye sunulan destek bireyin sahip olduğu kapasiteyi en üst düzeye çıkarmasına yardımcı olmaktadır. Ülkemizde bebeklik dönemi ile ilgili yapılan araştırma sayısının ve kapsamının sınırlı olduğu görülmektedir (Bertan vd., 2009:6). Bebeklik dönemi gelişiminin farkında olma, gelişimi izleme ve değerlendirme ileriki büyüme ve gelişim dönemlerine katkıda bulunmaktadır. Bu dönemde yapılan araştırmalar bu dönemin özelliklerinin anlaşılmasını sağlamakla birlikte insanın yaşam boyu gelişiminin temel taşı olan bu döneme ışık tutmaktadır (Avcı, 2007: 30; Bee ve Boyd, 2009: 135).

Bu araştırmanın amacı 2004-2014 yılları arasında Türkiye’de yapılan bebeklik dönemi ile ilgili büyüme-gelişim ve eğitim içerikli çalışmaları analiz etmek ve bebeklik dönemi konusu ile ilgili ileride yapılacak olan çalışmalara yönelik önerilerde bulunmaktır. Araştırmanın amacı doğrultusunda Türkiye’de 2004-2014 yılları arasında bebeklik dönemi konusunda yapılmış olan bilimsel makaleler incelenerek aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Bebeklik dönemine ilişkin incelenen makalelerin;

1. Yıllara göre dağılımı nedir?
2. Yayınlandığı dergilere göre dağılımı nedir?
3. Araştırma yöntemine göre dağılımı nedir?
4. Bebeklik dönemi için kullanılan yaş aralıklarına göre dağılımı nedir?
5. Konusuna göre dağılımı nedir?

Bu çalışmanın verileri 2004-2014 yılları arasında Türkiye’de yapılan bebeklik dönemi ile ilgili yapılan ve taranan veri tabanlarından ulaşılan çalışmalar ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Türkiyede yapılan bebeklik dönemiyle ilgili çalışmaların tam ve dikkatli bir şekilde incelenmesini amaçlayan bu çalışmada, tarama modelinde betimsel araştırma deseni tercih edilmiştir (Büyüköztürk vd., 2011: 92). Bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi kullanılmıştır.

Doküman incelemesi nitel araştırmada doğrudan gözlem ve görüşmenin olanaklı olmadığı durumlarda kullanılan veya araştırmanın geçerliliğini artırmak amacıyla araştırmacının yazılı veya görsel materyalleri araştırmaya dahil etmesini temel alan bir yöntemdir. Doküman incelemesi araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 63). Araştırmada doküman incelemesi sonucunda elde edilen verilerin çözümlenmesinde frekans (f) tan yararlanılmış, veriler grafikler üzerinde gösterilmiştir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda, AcademicSearch Complete (EBS-CO), ERIC (EBSCO), Google Akademik, Jstor (Humanities / Social Sciences/Psychology), Scopus, ULAKBİM Ulusal Veri Tabanı (Yaşam Bilimleri ve Sosyal Bilimler), Türk Pediatri Arşivi, Medline Complete veri tabanlarında 2004- 2014 yılları arasında yayımlanan bilimsel araştırmalar bebeklik dönemi /bebeklik ve infancy/infant anahtar sözcükleri ile taranmıştır. Böylece 8 veri tabanının taranması sonucunda toplam 192 çalışmaya ulaşılmıştır. Ancak bu çalışmaların bazılarının konuşma metni, proje raporu olması bazılarının ise anahtar kelimelerinde bebeklik olmasına karşın, metin incelendiğinde yoğunlukla bebeklik dönemi hastalıkları veya bebek ölüm oranlarının araştırıldığı çalışmalar olduğu saptandığından, bu tür çalışmalar kapsam dışında bırakılmış, bebeklik dönemindeki büyüme-gelişim, eğitim içerikli çalışmalar yer almıştır. Böylece araştırmalar doğrudan bebeklik döneminde büyüme-gelişim, eğitim ile ilgili olma, Türkiye’de yapılmış olma, metin dilinin Türkçe ya da İngilizce olması ölçütleri doğrultusunda tekrar gözden geçirilmiş ve toplam 40 araştırma incelenmiştir. Bu araştırmada, içerik analizi ile analiz edilen veriler belirlenen kategoriler ve alt kategoriler ışığında gerçekleştirilmiştir. Bu kategori ve alt kategoriler aşağıda verilmiştir:

Tablo 1. Araştırmada kullanılan kategoriler ve alt kategoriler

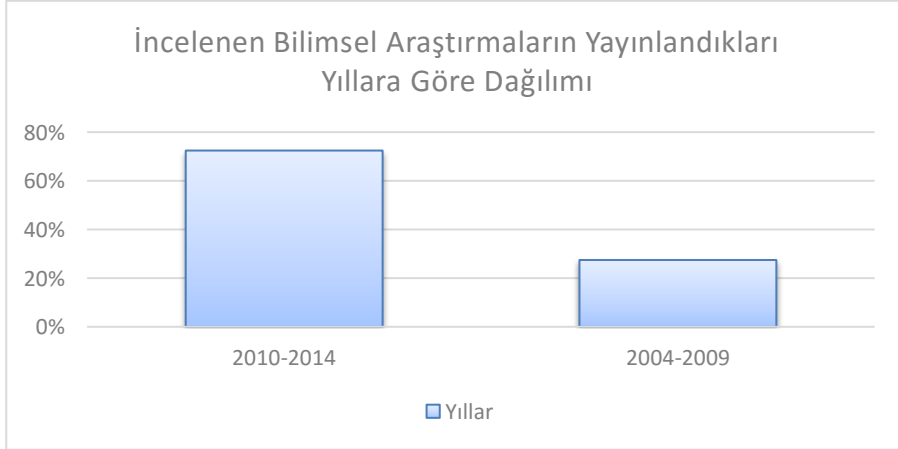
Kategoriler	Alt Kategoriler
1. Yıllar	1.1 2004-2009 arası 1.2 2010-2014 arası
2. Dergiler	2.1 Yurt dışında yayınlanan akademik dergi 2.1.1 Tıp/Sağlık alanında yayınlanan akademik dergi 2.1.2 Eğitim alanında yayınlanan akademik dergi 2.2 Türkiye’de yayınlanan akademik dergi 2.2.1 Tıp/ Sağlık alanında yayınlanan akademik dergi ait dergi 2.2.2 Eğitim alanında yayınlanan akademik ait dergi
3. Araştırma yöntemi	3.1 Nitel 3.2 Nicel 3.3 Karma 3.4 Derleme
4. Yaş aralıkları	4.1 0-1 yaş 4.2 2-3 yaş 4.3 Belirtilmedi
5. Araştırma konusu	5.1 Prematüre bebekler 5.2 Düşük doğum ağırlıklı bebekler 5.3 Beslenme 5.4 Gelişim alanları 5.5 Gelişim geriliği 5.6 İditme

Araştırmacılar tarafından 40 araştırma belirlenen kategori ve alt kategoriler ışığında değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Veriler akran incelenmesi (peer review) (Creswell, 2009: 84) ile araştırmacılar tarafından analiz edilmiştir. Araştırmacılar tarafından elde edilen veriler Miles ve Huberman’ın (1994) güvenilirlik formülü kullanılarak analiz edilmiş ve araştırmanın güvenilirliği % 90 (40/40+4*100) olarak saptanmıştır.

BULGULAR ve TARTIŞMA

İçerik analizi ile elde edilen bulgular Tablolar şeklinde verilmektedir. Burada nicel ve nitel verilerin bağlantılandırılarak verilmesinin amacı veri çeşitliliği yolu ile nitel ve nicel bulguların birbirini desteklemesini ve doğrulamasını sağlamaktır. Analiz aşamasında nicel veriler bulguların genelliğini göstermekte ve nitel bulgulara ışık tutmaktadır (Miles ve Huberman, 2015).

Tablo 2. İncelenen Bilimsel Araştırmaların Yayınlandıkları Yıllara Göre Dağılımı

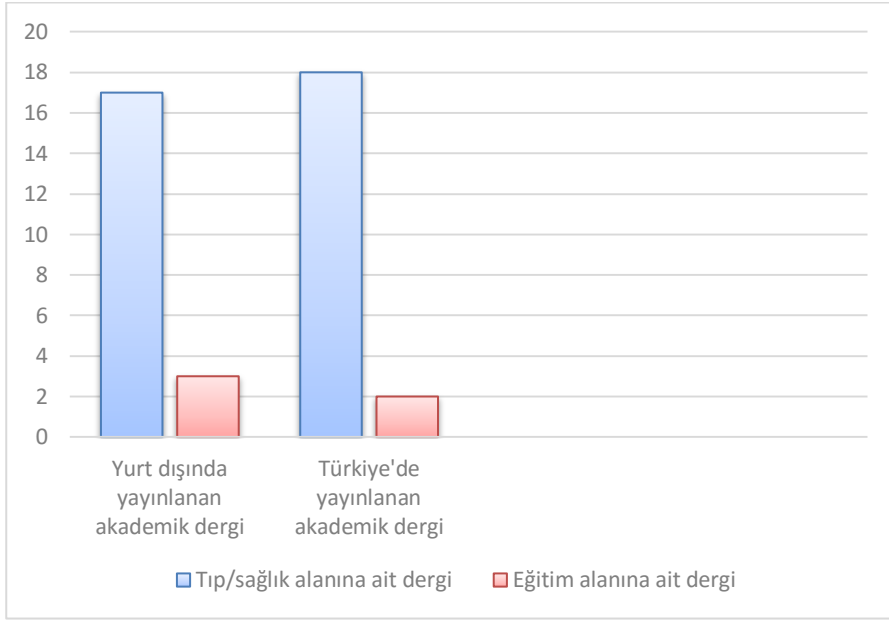

40 araştırmanın 29’u (% 72.5) 2010-2014 yılları arasında, 11’i (%27.5) ise 2004-2009 yılları arasında yapılmıştır. Araştırmaların yoğun olarak 2010-2014 yılları arasında yapıldığı ve yeni çalışmalar olduğu saptanmıştır. Bu durum Türkiye’de bebeklik dönemi ile ilgili yapılan araştırmaların yeni gelişmekte olduğunu düşündürmektedir.

Bu bulgunun Bertan ve diğerleri tarafından yapılan araştırma sonuçları ile benzerlik gösterdiği düşünülmektedir. 2000-2007 yılları arasında erken çocukluk gelişimine ilişkin yapılan çalışmaların derlenmesini içeren bu araştırmada incelenen 326 araştırmanın %16.8’inin bebeklik dönemi ile ilgili olduğu belirtilmektedir. Bu yıllar arasında erken çocukluk dönemi ile ilgili yapılan araştırmaların % 44.1 oranla 5-6 yaş grubu çocuklara yoğunlaştığı belirtilmektedir (Bertan vd., 2009:5).

Ülke çapında son yıllarda bebeklik dönemine verilen önemin arttığı görülmektedir. Geçmiş yıllarda Eğitim Fakültelerinin bünyesinde bulunan Çocuk Gelişimi bölümlerinde daha çok anasınıfına giden çocuklarla çalışmalarla yürütme eğilimi olduğu, bu bölümlerin Sağlık Bilimleri Fakültesi kapsamında açılmasının çocukla doğumdan itibaren çalışılması ve disiplinler arası çalışma yapmaya katkısı olacağı düşünülmektedir.

Tablo 3. İncelenen Bilimsel Araştırmaların Yayınlandıkları Dergilere Göre Dağılımı

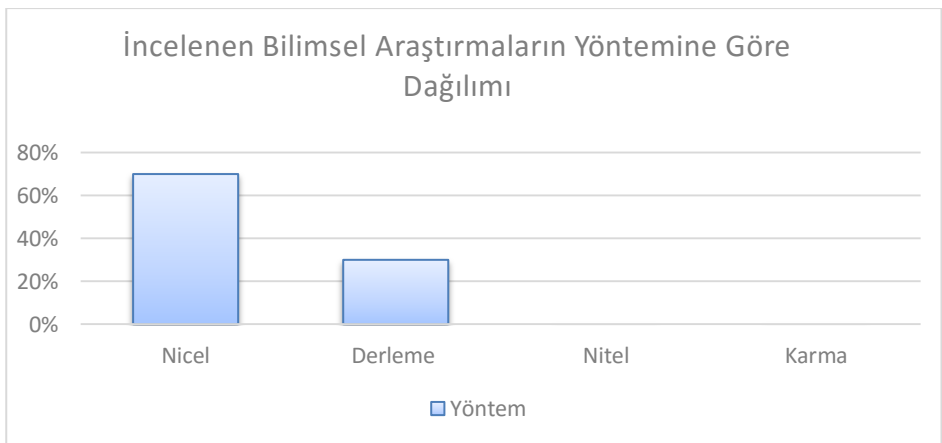
2004-2014 yılları arasında Türkiye’de yapılan ve ‘bebeklik dönemi’ ‘bebeklik’, ‘infancy’, ‘infant’ anahtar sözcükleri ile 8 veri tabanında taranan ve büyüme-gelişim, eğitim içerikli 40 çalışmanın 20’si (%50) yurt dışında yayınlanan akademik dergilerde, 20’si (%50) ise Türkiye’de yayınlanan akademik dergilerde yayınlanmıştır. Yurt dışında yayınlanan akademik dergilerdeki araştırmaların 17’si (% 42.5) tıp/sağlık alanına ait dergilerde, 3’ü (%7.5) ise eğitim alanına ait dergilerde yayınlanmıştır. Türkiye’de yayınlanan akademik dergilerde ise araştırmaların 18’i (%45) tıp/sağlık alanına ait, 2’si (%5) eğitim alanına ait dergilerde yer almaktadır. Elde edilen veriler ışığında, incelenen araştırmaların sıklıkla tıp/sağlık alanına ait dergilerde yayınlandığı saptanmıştır.

Araştırmaların eğitim alanına ait dergilerde yayınlanma oranının araştırmaların tıp/sağlık alanına ait dergilerde yayınlanma oranına göre düşük olduğu görülmektedir. Bebeklik dönemi ile yapılan araştırmaların heyecan verici olduğu kadar zaman alıcı ve pahalı olduğu, ayrıca uzun soluklu çalışmalar olduğu belirtilmektedir.

Bu araştırmalarda özellikle bebelere ulaşmanın ve ailelerle işbirliği geliştirerek araştırma kapsamında çalışma yapmak için bir araya gelmenin araştırmacılar tarafından zorlayıcı bir durum olduğu vurgulanmaktadır (Blom ve Unsworth, 2010: 74).Tıp/ sağlık alanında çalışan kişilerin hastaha-

ne ortamında bebeklere ve ailelere ulaşmasının diğer uzmanlara göre daha kolay olduğu ve bahsedilen zorlukların bu uzmanlar açısından, bebeklik dönemi ile ilgili araştırma yapımları konusunda diğer uzmanlara göre daha az engel teşkil ettiği düşünülmektedir. Türkiye’de yapılan bazı araştırma sonuçları ailelere ve bebeklere sağlık hizmeti veren sağlık sektörü çalışanlarının konu ile ilgili aile eğitimi konusunda bilinçlendirilmesini ve bebeklik döneminde ailelere sunulan eğitim hizmetinin artırılmasını vurgulamaktadır (Bölükbaş vd., 2009: 173; Işık vd., 2010:69 ; Kahrıman vd.,2011: 65; Yalçın, 2012: 24). Fakat konu ile ilgili sadece sağlık sektöründeki hizmetlerin niteliğinin artırılması ve yaygınlaştırılması yeterli görülmemektedir. Bebeklik döneminin sağlık alanında çalışanlar kadar sosyal bilimler alanındaki araştırmacılar tarafından da çalışma yapma alanı olarak görülmesi konunun hem biyolojik hem de sosyal yönünün ele alınmasını ve bebeklik dönemi ile ilgili daha yeterli ve güvenilir veri elde edilmesini sağlayacağı vurgulanmaktadır (Tezcan Gürsoy, 1992:138; Aksoy, 2011:371). Aksoy (2011:369) Türkiye’de bebeklik dönemi ile ilgili çalışmaların yürütülmesi ve izlenmesinin genellikle sağlık hizmetleri çerçevesinde sınırlandırılmış olduğunu belirtmektedir. Sağlık merkezlerine götürülen bebeklerin genelde gelişimsel takibinin yapıldığını fakat aileye gelişimin desteklenmesi ile ilgili bilgilendirmenin ya hiç yapılmadığını ya da yapılan bilgilendirmenin yetersiz olduğunu belirtmektedir. Bu durumunun giderilmesi için çocuk gelişimcilerin sağlık alanlarındaki istihdamının yaygınlaştırılmasını önermektedir. Bu önerinin sağlık merkezlerinde annelere ve bebeklere verilen hizmet kalitesinin artırılmasına katkı sağlayacağını ifade etmektedir.

Tablo 4. İncelenen Bilimsel Araştırmaların Yöntemine Göre Dağılımı

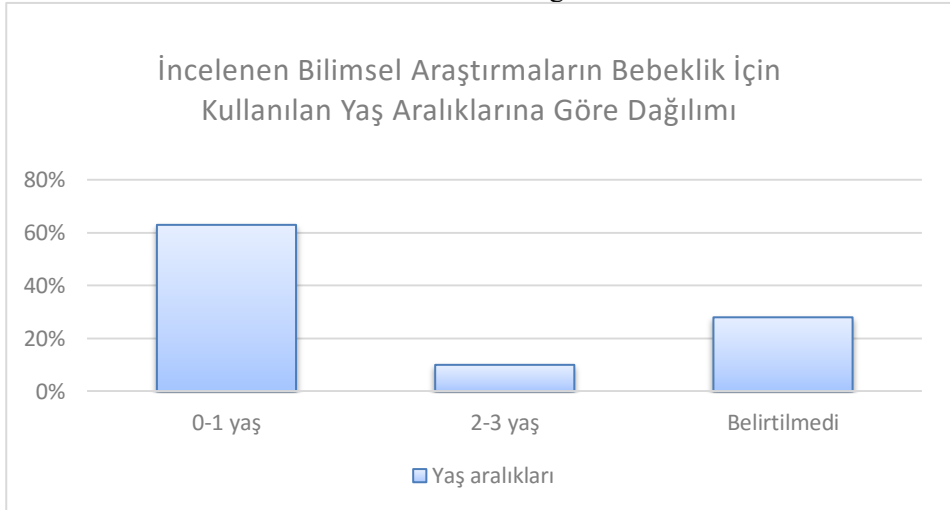

İncelenen bilimsel araştırmaların 28'sinin (% 70) nicel yöntem ile yapıldığı, 12'sinin (%30) derleme araştırmaları olduğu saptanmıştır. Araştırmalar arasında nitel yöntem ve karma yöntem kullanılarak yapılan araştırma saptanmamıştır. Nicel araştırmalar olgu ve olayları nesnelleştirerek gözlemlenebilir, ölçülebilir ve sayısal olarak ifade edilebilir bir şekilde ortaya koyan bir araştırmalardır. Niceliksel araştırma yönteminde, araştırılan konuya ilişkin, evreni temsil edecek örneklemden sayısal sonuçlar elde edilmektedir.

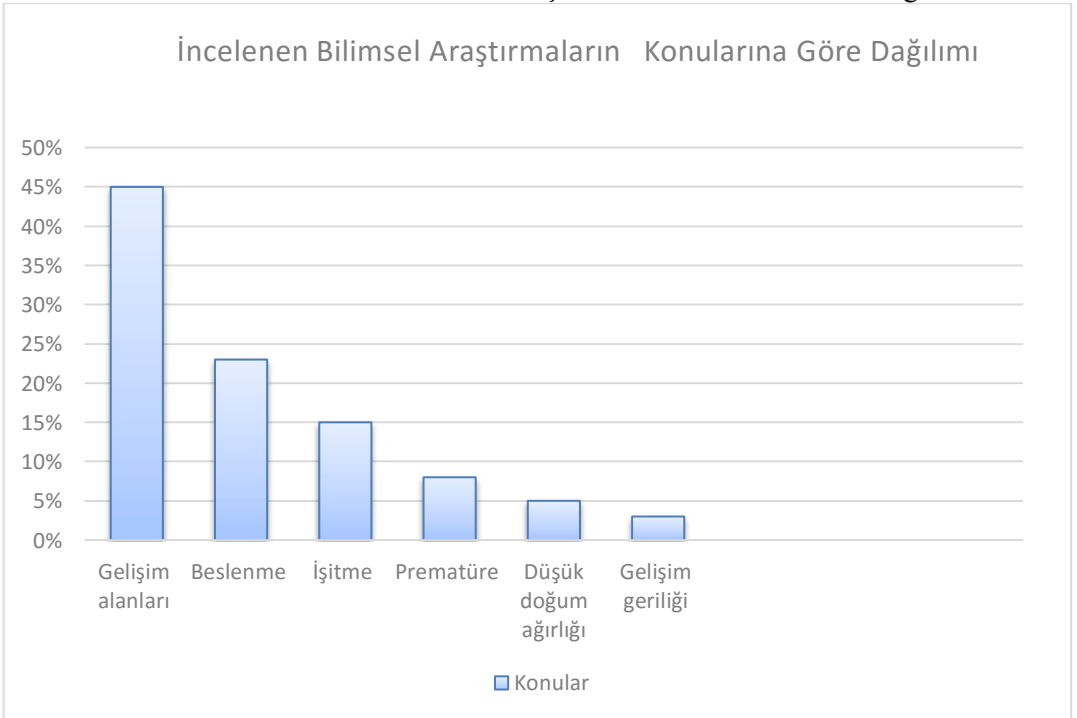
Nitel araştırmalar ise nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algılandığı ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma türüdür. Nicel araştırmalar konu ile ilgili genelleme yapma olanağı verirken nitel araştırmalarda konu ile ilgili derinlemesine betimleme yapılmaktadır (Karasar, 2012:114). Bebeklik dönemi ile ilgili yapılan çalışmalarda çalışmaların konularına uygun olarak nitel araştırma yöntemlerinin veya hem nitel hem nicel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma yöntemlerin kullanılmasının, bu dönemle ilgili farklı yöntemlerle elde edilen verilere ulaşma imkânı sağlayacağı ve araştırmacılara konuyu derinlemesine inceleme olanağı yaratacağı düşünülmektedir. Yurt dışında bebeklik ile ilgili yapılan araştırma örnekleri incelendiğinde ise ailelerle bebeklik döneminde beslenme (Ajao vd., 2011:496 ; Hoddinott vd., 2012: 14; Cottrell ve Detman, 2013: 300) ve bakım (Leach vd., 2006: 473; Sawyer vd., 2013:639) konularında yapılan nitel araştırma örneklerine rastlanmıştır.

Tablo 5. İncelenen Bilimsel Araştırmaların Bebeklik İçin Kullanılan Yaş Aralıklarına Göre Dağılımı

Bebeklik dönemi için kullanılan yaş aralıkları 25 araştırmada (% 62.5) 0-1 yaş aralığını, 4 (%10) araştırmada ise 2-3 yaş aralığını temsil etmektedir. Araştırmaların 11’inde (%27.5) ise yaş aralığı belirtilmemiştir. Bu bulgular Bertan ve diğerleri (2009:6) tarafından yapılan araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir. Araştırmacılar tarafından erken çocukluk dönemine ilişkin araştırmaların yoğunlaştığı yaş gruplarından biri 0 yaş olarak tespit edilmiş ve incelenen araştırmaların % 27.5’inde yaş aralığı belirtilmediği saptanmıştır. Literatürde bebeklik döneminin 0-2 yaş kapsadığı belirtilmektedir (Berk, 2013/1:118; Berk, 2013/2:87; Santrock, 2013:224). Yapılan araştırma kapsamında incelenen çalışmalarda bebeklik için kullanılan yaş aralıklarının bebeklik dönemi için literatürde belirtilen yaş aralıklarıyla paralel olduğu görülmektedir.

Tablo 6. İncelenen Bilimsel Araştırmaların Konularına Göre Dağılımı

Araştırma konuları incelendiğinde 18 (% 45) araştırmanın gelişim alanları ile ilgili olduğu saptanmıştır.

Gelişim alanları ayrıntılı olarak incelendiğinde 5 araştırma konusunun sosyal-duygusal gelişim (bağlanma), 2 araştırma konusunun dil gelişimi, 2 araştırma konusunun fiziksel gelişim, 2 araştırma konusunun motor gelişim,

2 araştırma konusunun tüm gelişim alanları, 1 araştırma konusunun nörolojik gelişim, 1 araştırma konusu kişilik gelişimi, 1 araştırma konusunun fiziksel, psikolojik ve zihinsel gelişim, 1 araştırma konusunun bilişsel ve dil gelişimi, 1 araştırma konusunun da motor ve bilişsel gelişim alanlarında olduğu saptanmıştır. Beslenme ile ilgili 9 (%22.5) araştırma, işitme konusunda 6 (%15) araştırma belirlenmiştir. Prematüre bebekler ile ilgili 3(%7.5), düşük doğum ağırlıklı bebekler ile ilgili 2 (%5), gelişim geriliği ile ilgili 1(%2.5) araştırma tespit edilmiştir. Prematüre bebekler ve düşük doğum ağırlıklı bebekler konusunda yapılan çalışmaların oranının gelişim alanları ve bebeklik dönemi konusunda yapılan çalışmaların oranından daha düşük olmasının nedeninin veri tarama sürecinde kullanılan anahtar sözcük seçiminden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu çalışmalarda anahtar kelime olarak sıklıkla ‘prematüre bebekler’ veya ‘düşük doğum ağırlıklı bebekler’ kullanıldığı saptanmıştır. Fakat bu araştırma ‘bebeklik dönemi’ ‘bebeklik’ ‘infancy’ ve ‘infant’ anahtar kelimeleri ile sınırlandırıldığından ve tarama bu anahtar sözcükler kullanılarak yapıldığından, bu konu ile yapılan araştırmalar veri tarama sürecinde sonuç listelerinde yer almamıştır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

2004-2014 yılları arasında Türkiye’de yapılan ve ‘bebeklik dönemi’ ‘bebeklik’, ‘infancy’, ‘infant’ anahtar sözcükleri ile 8 veri tabanında taranan çalışmanın 29’unun (% 72.5) 2010-2014 yılları arasında, 11’inin (%27.5) ise 2004-2009 yılları arasında yapıldığı belirlenmiştir. Bu sonuç araştırmaların yoğun olarak 2010-2014 yılları arasında yapıldığını ve yeni çalışmalar olduğunu göstermektedir. Yapılan çalışmalar çoğunlukla Yurt dışında ve Türkiye’de tıp/sağlık alanına ait akademik dergilerde yayınlanmıştır. Analiz edilen çalışmaların eğitim alanına ait dergilerde yayınlanma oranının araştırmaların tıp/sağlık alanına ait dergilerde yayınlanma oranına göre düşük olduğu bu nedenle Türkiye’de bebeklik dönemi ile ilgili çalışmaların yürütülmesi ve izlenmesinin sağlık hizmetleri çerçevesinde sınırlandırılmış olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Analiz edilen çalışmaların 28’inin (%70) nicel yöntem ile yapıldığı, 12’sinin (%30) derleme araştırmaları olduğu saptanmıştır. Araştırmalar arasında nitel yöntem ve karma yöntem kullanılarak yapılan araştırma saptanmamıştır. Nicel yöntem ile yapılan araştırmaların konu ile ilgili ayrıntılı ve derinlemesine bilgi sunmadığından dolayı bebeklik dönemi ile ilgili araştırılan konunun bir yönüne ışık tuttuğu belirtilmektedir. Çalışmaların 25’inin (%62.5) 0-1 yaş aralığını temsil ettiğini, 11’inin ise (%27,5) yaş aralığı içermediği, çalışmalarda bebeklik için kullanılan yaş aralıklarının bebeklik dönemi için literatürde belirtilen yaş aralıklarıyla (Berk, 2013/1: 112; Berk, 2013/2: 92; Santrock, 2013:125) paralel olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Analiz edilen araştırmaların konuları incelendiğinde

yoğun olarak araştırılan konularının gelişim alanları (%45) ile ilgili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fakat araştırmaların son 10 yılı kapsadığı göz önünde bulundurulduğunda gelişim alanlarının dağılımına göre araştırma yapılma oranının düşük olduğu görülmektedir. Gerçekleştirilen çalışma kapsamında incelenen araştırmaların önerileri göz önünde bulundurulduğunda 40 çalışmanın 20’si (%50) ailelerin konu ile ilgili bilgilendirilmesi ve çocuklara gelişim desteği sunulması üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen öneriler şunlardır:

- Bu araştırma kapsamında bebeklik dönemi ile ilgili 2004- 2014 yılları arasında yayımlanan bilimsel araştırmalar incelenmiştir. Aynı araştırmanın bebeklik dönemi ile ilgili yüksek lisans ve doktora tezleri incelenerek yapılabilir.
- Bebeklik dönemi ile ilgili çalışmaların artırılmasına ve yaygınlaştırılmasına yönelik Sivil Toplum Örgütlerinin ve üniversitelerin işbirliği ile devlet tarafından sağlık ve eğitim politikaları geliştirilebilir.
- Bebeklik dönemi ile ilgili çalışan uzmanların nitel araştırma yöntemi kullanılarak araştırma yapmasına ve konuyla ilgili ayrıntılı veriler elde edilmesi yönelik çalışmalar yapılabilir.
- Üniversiteler tarafından öğrencilere kendi branşlarına yakın olan farklı bölümlerden ders alabilme fırsatı yaratılarak çocuğun gelişim ve eğitiminde bütüncül yaklaşıma odaklanmalarına olanak sağlanabilir.
- Bebeklik dönemi ile ilgili gelişim alanında çalışan uzmanlar ve tıp alanında çalışan uzmanları bir araya getirebilecek bilimsel toplantılar düzenlenebilir ve bu toplantılar aracılığıyla uzmanlar arasında işbirliği geliştirilerek farklı uzmanlıkları olan araştırmacıların birlikte araştırma yapılması teşvik edilebilir.

KAYNAKÇA

AJAO, T.I., ODEN, R.P., JOYNER, B.L., MOON, R.Y. (2011). “Decisions of black parents about infant bedding and sleep surfaces: a qualitative study”, *Pediatrics*, S: 128.

AKSOY, B.A. (2011). “The impact of play-based maternal support on infant development”,

International Journal of Academic Research, S: 3(3).

AKSOY, B.A. ve ÇİTÇİ, D.H. (2014). *Erken Çocukluk Döneminde Oyun*. Ankara: Pegem Akademi.

AVCI, N. (2007). *Gelişimde 0-3 Yaş: Yaşama Merhaba*. Ankara: Morpa Kültür Yayınları.

BEE, H. ve BOYD, D. (2009). *Çocuk Gelişim Psikolojisi*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.

BERK, L. (2013/1). *Çocuk gelişimi*. (Çev: Ali Dönmez), Ankara: İmge Kitabevi.

BERK, L. (2013/2). *Bebekler ve Çocuklar Doğum Öncesinden Orta Çocukluğa*. (çev. Ed. Nesrin Işıkoğlu Erdoğan). Ankara: Nobel Yayıncılık.

BERTAN, M., HAZNEDAROĞLU, D., KOLN, P., YURDAKÖK, K. GÜÇİZ, D.B. (2009). “Ülkemizde erken çocukluk gelişimine ilişkin yapılan çalışmaların derlenmesi” (2000-2007). *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, S:52.

BLOM, E. VE UNSWORTH, S. (2010). *Experimental Methods in Language Acquisition Research*. Erişi Tarihi: 22.11.2014 http://books.google.com.cy/books?id=1gxI6JvrcC&printsec=frontcover&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

BÖLÜKBAŞ, N., ERBİL, N. ALTUNBAŞ, H. VE ARSLAN, Z. (2009). “0–12 aylık bebeği olan annelerin çocuk bakımında başvurdukları geleneksel uygulamalar”, *İnsan Bilimleri Dergisi*, S: 6(1).

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ-ÇAKMAK E., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş. VE DEMİREL, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

COTTRELL, B.H. & DETMAN, L.A. (2013). “Breastfeeding concerns and experiences of African American mothers”, *MCN The American Journal of Maternal Child Nursing*. S: 38.

HODDINOTT, P., CRAIG, L.C.A., BRITTEN J.& MCINNES, M.R. (2012). A serial qualitative interview study of infant feeding experiences: idealism meets realism. *BMJ Open*, 2:e000504.doi:10.1136/bmjopen-2011-000504

IŞIK, T.M., AKÇINAR, M. VE KADIOĞLU, S. (2010). “Mersin ilinde gebelik, doğum ve loğusalık dönemlerinde anneye ve yenidoğana yönelik geleneksel uygulamalar”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, S: 7(1).

KAHRİMAN, İ., TOPBAŞ, M. VE ÇAN, G. (2011). “Traditional Baby Care Practices among Mothers with Children Aged 6-12 Months in the Turkish Province of Trabzon”, *TAF Preventive Medicine Bulletin*, S: 10(1).

KARASAR, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

LEACH, P., BARNES, J., NICHOLS, M., GOLDIN, J., STEIN, A., SYLVA, K. & MALMBERG, L.-E. (2006), Child care before 6 months of age: a qualitative study of mothers' decisions and feelings about employment and non-maternal care. *Infant Child Development*, S: 15. doi: 10.1002/icd.473

MILES, B.M. & HUBERMAN, M.A. (2015). *Nitel Veri Analizi*. (çev. Ed Sa-degöl Akbaba Altun ve Ali Ersoy). Ankara: Pegem Akademi.

OKTAY, A. (2000). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*, Epsilon Yayıncılık, İstanbul.

SANTROCK, J.W. (2013). *Essentials of Life Span Development 3rd edition*. New York: Mc Graw Hill.

SAWYER, A., RABE, H., ABBOTT, J., GYTE, .G, DULEY, L., AYERS, S. (2013). Parents' experiences and satisfaction with care during the birth of their very preterm baby: a qualitative study. *BJOG An International Journal of Obstetrics & Gynaecology*; S: 120.

TEZCAN GÜRSOY, A. (1992). Infant mortality: a Turkish puzzle?..*Health Transition Review*.S: 2 (2).

YALÇIN, H. (2012). “Gebelik, doğum, lohusalık ve bebek bakıma ilişkin geleneksel uygulamalar (Karaman örneği)”, *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, S: 55.

YILDIRIM, A. VE ŞİMŞEK, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.